

[Victor Gram.]

af disse kommissioner og udvalg har været monopolets virkninger, uden at andre reformønsker med hensyn til forholdene i Grønland dog er blevet overset af den grund. De praktiske resultater har imidlertid kun i ringe udstrækning været mærkbare.

Jeg føler derfor trang til at takke den højtærede statsminister for hans initiativ, ikke blot med hensyn til nedsættelsen af den Grønlandskommission, som nu har afsluttet et meget givende kommissionsarbejde, men særlig fordi han så konsekvent har fulgt kommissionens arbejde op ved at forelægge den række af reformforslag, som i dag er til behandling. Det er min opfattelse, at reformerne er særdeles påkrævede — og iøvrigt har været det længe. Et større udsyn og en mere konstruktiv, opbyggende indsats må præge vor Grønlandspolitik fremover.

Det hovedproblem, som i dag er særlig aktuelt, er skabelsen af muligheder for en friere samfundsøkonomisk udvikling, hvortil knytter sig en tilvænnning til og udnyttelse af nye produktionsmuligheder. Det grønlandske økonomiske liv er jo en mærkelig blanding af gammelt og nyt, præget af den disharmoni, som opstår, hvor de økonomiske rammer begunstiger det gamle og virker hemmende på det nye. Det grønlandske samfund præges stærkt af omstillingen fra forældede til mere moderne produktionsformer. I århundreder har grønlænderne bygget deres tilværelse på fangst og jagt, et primitivt erhverv, som vel nok direkte gav både redskaber og føde, men også en meget lav levestandard.

Omstillingen fra dette primitive fangererhverv til moderne fiskeri har været vanskelig. Dels er nedarvede traditioner vanskelige at få bugt med, dels kræver det nye erhverv kapital, og den overgang, som vi har set, fra et svigtende hovederhverv til et nyt hovederhverv måtte blive særlig vanskelig for et primitivt folk som det grønlandske. Det betød omstilling fra naturaløkonomi til pengeøkonomi, men det nye hovederhverv betød også, at Grønland blev koblet ind i den øvrige verdens samhandelskreds med alle dette forholds konsekvenser.

At den grønlandske fiskerigdom indeholder langt større økonomiske muligheder end sælfangsten er uomtvisteligt, men det grønlandske samfund er stærkt hemmet i sin udnyttelse af de nye erhvervs muligheder. Befolkningen bor overordentlig spredt, over meget store områder, hvilket er særdeles uhensigtsmæssigt under de nye vilkår, som

kræver større og mere teknisk nuancerede samfund. Man har ingen håndværkerstand, ingen specialiseret og kvalificeret arbejdskraft. Man mangler en rationel arbejdsdeling, man mangler kapital, boliger, uddannelse og meget andet, som vi må hjælpe dem til og derigennem give dem mulighed for på en mere rationel måde at udnytte foreliggende erhvervs muligheder.

Vi har fra dansk side med hensyn til det beskyttende element i vor politik overfor Grønlænderne en god samvittighed. På den anden side har vi næppe gjort, hvad vi kunne, for at fremme en hurtigere overgang til friere og bedre økonomiske forhold. Vor velfærdspolitik er vel nok ført på bekostning af en kraftigere økonomisk investering — ud fra det synspunkt, at det grønlandske samfund på længere sigt skulle hvile i sig selv. Jeg er ikke uenig i dette principielle synspunkt, men udviklingen siger os, at vi må arbejde på meget længere sigt.

Velfærdspolitik har monopolet — altså indenfor de givne rammer — løst sin opgave. Til gengæld har det haft en række bivirkninger, som har hemmet fremskridtet. Det er disse bivirkninger, vi må søge fjernet. Levestandarden er forblevet på et chokerende lavt niveau med heraf følgende mangel på teknisk og kulturel udvikling i befolkningen. Afspærringen fra omverdenen har forhindret eller forsinket impulser udefra, som kunne have stimuleret eller ansporet befolkningen, ligesom manglen på økonomisk selvstændighed og iøvrigt manglen på forståelse af økonomiske forhold i det hele taget er meget udpræget. Det er derfor principielt rigtigt, når man i de foreliggende lovforslag forener det beskyttende moment med adgangen til friere økonomiske forhold. Det er ønskeligt ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, at der gives det private initiativ adgang til det grønlandske erhvervs liv. Spørgsmålet er i virkeligheden blot, hvor hurtigt, i hvilket omfang og under hvilke former det kan forsvares at slippe den private kapital løs på et så lidet udviklet samfund som det grønlandske. Hensigten må være, som Knud Rasmussen har udtrykt det, at gøre overgangen fra det primitive stadium til det mere oplyste kultur stadium så smertefri som muligt. Jeg er derfor også helt enig med den højtærede statsminister i hans udtalelser overfor de grønlandske landsråd i sommeren 1948. Jeg beder formanden om tilladelse til at citere statsministerens udtalelse:

„Det må naturligvis være en absolut forudsætning, at nyordningen gennem-